

УДК 330.342.3

**СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ
РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ****Шуміло О.С., к.е.н.***Харківський університет будівництва та архітектури*

Харківський університет будівництва та архітектури. Відповідно до концептуальних засад системного підходу, досягнення необхідного рівня забезпечення економічної безпеки та його утримання протягом певного (тривалого) періоду можливо за умов стабільного високоефективного функціонування і розвитку усіх наявних елементів, тобто, функціональних складових економічної безпеки підприємства. Для підприємств роздрібною торгівлі виділяють такі функціональні складові економічної безпеки: фінансову, ринкову, інтерфейсну, товарну, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну. Ці функціональні складові є напрямками забезпечення економічної безпеки торговельного підприємства. Розглянуто суть та особливості кожної функціональної складової економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі, визначено завдання та упорядковано їх відносно значимості для підприємства з урахуванням галузевих особливостей торгівлі, а саме – пріоритет надається фінансовій, ринковій, інтерфейсній і товарній складовим. Зазначено, що наявність функціональних складових економічної безпеки роздрібних підприємств торгівлі сприяє досягненню функціональних цілей економічної безпеки. А забезпечення і гарантування економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі, відповідно функціональних цілей і складових, охоплює всі сфери діяльності підприємства та надає торговельному підприємству можливість стійкого функціонування на ринку, ефективної господарської діяльності, розвитку та конкурентоспроможності.

Ключові слова: економічна безпека, функціональна складова, підприємство, торгівля, роздрібна торгівля.

UDC330.342.3

COMPONENTS OF RETAIL COMPANY ECONOMIC SECURITY**Shumilo O.S., PhD in Econ.Sc.***Kharkov National University of Construction and Architecture*

The system approach conceptual framework determines that the achievement of an appropriate security level and its maintenance during a particular period is possible under conditions of sustainable highly effective functioning and development of all the elements, i.e. functional components of the company economic security. The retail company economic security contains seven functional components, namely financial, market, interface, commodity, intellectual and staff, technical and technological,

political and legal, and information ones. These components, which are distinguished by the sense, are directions of providing the trade company economic security. The article considers the sense, peculiarities, and aims of each functional component of the retail company economic security. The author ranked the functional components in order of importance, taking into account peculiarities of the trade industry. In the process of ranking, the author preferred financial, market, interface and commodity components. The research proves that existence of the functional components of the retail company economic security conduces to achievement of economic security functional aims. Providing and guaranteeing the retail company economic security in accordance with the functional aims and components encompass all the directions of a company activity and conduce to sustainable functioning of a trade company in the market, an effective economic activity, competitiveness, and development opportunities.

Keywords: economic security, functional component, company, trade, retailing.

Актуальність проблеми. У сучасних ринкових умовах господарювання, що характеризуються масштабними кризовими явищами, зростанням конкуренції у сфері торгівлі, сукупністю непередбачуваних економічних небезпек щодо функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, актуалізується проблема управління економічною безпекою торговельних підприємств, адже торгівля є однією з найуразливіших галузей економіки, що піддається впливу дестабілізаційних факторів оточуючого середовища.

На економічну безпеку підприємств роздрібної торгівлі впливають як загальні тенденції розвитку вітчизняної економіки, так і специфічні чинники функціонування торговельної галузі. При цьому різні чинники мають неоднакову силу впливу на окремі складові економічної безпеки торговельного підприємства, що зумовлює появу значної кількості різноспрямованих загроз і небезпек. Дослідження економічної безпеки в розрізі її складових елементів має пріоритетне значення для підприємства, оскільки дозволяє чітко визначити конкретні проблеми та передбачає своєчасне застосування заходів щодо попередження та запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблемних питань визначення сутності економічної безпеки підприємств, виділенням її складових займалося багато відомих науковців, серед них: Г.В. Козаченко [1], О.М. Ляшенко [1], З.Б. Живко [3], Б.М. Мізюк [12], В.І. Ящук [12], Т. Васильцев [8], О.М. Пономарьов [1], Н.Й. Реверчук [6],

В.В. Апопій [14], М.В. Чорна [17] та інші. В опублікованих працях із цієї тематики недостатньо висвітлено питання щодо галузевої специфіки виокремлення складових економічної безпеки на підприємствах роздрібною торгівлі. Це доводить необхідність проведення поглиблених досліджень за цим напрямом.

Метою статті є наукове обґрунтування складових економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до засад системного підходу багатокomпонентність є однією з основних властивостей системи та її важливою характеристикою, яку необхідно враховувати під час дослідження системи.

З огляду на таке бачення слід урахувати дуалістичну проблемність, пов'язану з існуванням, по-перше, структурної складності, що полягає в наявності значної кількості взаємопов'язаних між собою елементів, по-друге, функціональної, яка полягає у наявності взаємозв'язків і взаємозалежностей між елементами системи та зв'язку досліджуваної системи із зовнішніми системами.

Якщо розглядати економічну безпеку підприємства роздрібною торгівлі відповідно до концептуальних засад системного підходу, то досягнення необхідного рівня забезпечення безпеки та його утримання протягом певного (тривалого) періоду можливе за умов стабільного високоефективного функціонування та розвитку всіх наявних елементів, тобто функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Під функціональними складовими системи традиційно розуміють сукупність процесів, що протікають в ній, зі всіма її характерними особливостями і взаємозв'язками, які складають споріднену групу з погляду її функціональної ролі в забезпеченні економічної безпеки системи (підприємства) [1]. В економічній літературі існують різні думки щодо кількості та складу функціональних складових економічної безпеки підприємства. Деякі науковці пропонують розглядати досить широкий перелік складових, а інші, навпаки, значно обмежують їх кількість. Згідно з теорією системного підходу досягнення відповідного рівня економічної безпеки підприємства визначається стабільним функціонуванням окремих функціональних складових.

Особливість економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі залежить від специфічності торговельної галузі. Адже торгівля є

торговельним посередником між виробниками товарів та їхніми покупцями, а роздрібна торгівля являє собою процес продажу товарів безпосередньо кінцевому споживачу та виступає завершальною ланкою руху товарів у сфері обігу. Тому економічну безпеку підприємства та її складові елементи потрібно розглядати враховуючи стан та перспективи розвитку підприємства в умовах ринкового типу, що передбачає виявлення взаємозв'язку та взаємовпливу на торгівельне підприємство ефективності економіки в країні, соціальної політики держави, законодавчого поля та стану споживчого ринку.

На наш погляд, за результатами узагальнення існуючих підходів, та з урахуванням галузевих особливостей, доцільно серед функціональних складових економічної безпеки підприємств роздрібно торгівлі виокремити такі: фінансову, ринкову, інтерфейсну, товарну, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну.

Розглянемо суть та особливості кожної функціональної складової економічної безпеки підприємств роздрібно торгівлі, визначимо завдання кожної з них та впорядкуємо їх значущість із урахуванням галузевих особливостей.

Невід'ємною частиною функціонування підприємства роздрібно торгівлі, як і будь-якого іншого підприємства, є наявність фінансових коштів, що забезпечують здійснення процесу господарської діяльності та є одночасно причиною та наслідком його функціонування. Фінанси підприємств традиційно розглядаються як економічні відносини, пов'язані з рухом грошей, формуванням грошових потоків, розподілом та використанням доходів і грошових фондів суб'єктів господарювання в процесі відтворення [2]. Тобто фінанси є індикатором ефективності підприємства, що й зумовлює розгляд фінансової безпеки підприємства як вирішальної в системі його економічної безпеки. Фінансова безпека включає як характеристики фінансів підприємства, так і характеристики економічної безпеки та має вплив на всю господарську діяльність суб'єкта господарювання та його розвиток, і підприємства роздрібно торгівлі, відповідно, не є винятком.

Також пріоритетна позиція фінансової складової в загальній системі економічної безпеки зумовлена тим, що для успішного функціонування та розвитку підприємство потребує відповідного обсягу фінансових ресурсів, які перетворюючись на інші види ресурсів, забезпечують безперервність обороту. У ринкових умовах господарювання

підприємства торгівлі самі формують фінансову ресурсну базу враховуючи критерії достатності обсягу та мінімізації вартості, що у свою чергу впливає на ефективність господарської діяльності та рівень економічної незалежності. Досягнення та підтримка бажаного рівня фінансової складової загальної системи економічної безпеки дає змогу підприємству зберегти свою частку ринку, досягти зростання вартості підприємства, отримати перевагу над конкурентами, локалізувати будь-які загрози його діяльності.

Призначення цієї складової полягає в забезпеченні фінансової стійкості, платоспроможності, кредитоспроможності підприємства, його прибутковості та необхідного рівня рентабельності, а також достатнього рівня ліквідності активів, обґрунтованого розміру дебіторської та кредиторської заборгованостей, недопущення банкрутства [3].

Стан фінансової безпеки підприємства визначається фінансовими показниками, критеріями якості управління основними та оборотними засобами підприємства, структурою його капіталу, нормами дивідендних виплат за цінними паперами підприємства, а також курсової вартості його паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану роздрібного підприємства та перспектив технологічного й фінансового розвитку [4].

Отже, доцільно погодитися з науковцями, які відзначають, що з урахуванням панівного положення, яке займає фінансова складова в економіці, можна характеризувати останню як економіку, керовану у своїй основі, через фінансові механізми, за допомогою фінансових важелів, стимулів і у фінансових цілях. Слід відзначити, що фінансова безпека є найважливішою частиною економічної безпеки підприємства, адже лише той, хто розпоряджається грошовими потоками підприємства, визначає його стратегічний розвиток [5].

Для підприємства роздрібно торгівлі не менш важливою є ринкова складова економічної безпеки. Суть ринкової складової полягає у відображенні ступеня відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім, які складаються у ринковому середовищі та передбачає аналіз ринку. Н. Реверчук визначає ринкову складову економічної безпеки підприємства як захист від неефективно обраної моделі поведінки на ринку, помилок у товарній збутовій політиці, політиці ціноутворення [6]. Значущість цієї складової для роздрібного підприємства торгівлі полягає у відповідності доведення товарів до конкретного споживача.

На ринкову складову економічної безпеки підприємства мають вплив як чинники внутрішнього середовища підприємства (неузгоджена робота маркетологів, економістів і фінансистів, невчасне реагування підприємства на зміну ситуації на ринку, неякісна оцінка конкурентоспроможності конкурентів), так і зовнішнього (зменшення частки ринку, безконтрольне ринкове середовище, дії конкурентів, зміна податків, низька платоспроможність покупців, зміна політичної та економічної ситуації в країні).

Постійний розвиток ринкового середовища спонукає до появи нових компонентів економічної безпеки підприємств. Таким компонентом є інтерфейсна складова.

Інтерфейсна складова спрямована на захист взаєморозрахунків з економічними контрагентами. Так, загрозу економічній безпеці підприємства складають також можливі непередбачувані зміни умов взаємодії (аж до розривання договірних відношень) з економічними контрагентами: постачальниками, торговими та збутовими посередниками, інвесторами, споживачами тощо [7].

Для більш ефективної діяльності роздрібних підприємств торгівлі господарюючому суб'єкту потрібно більше уваги приділяти зовнішньому оточенню підприємства, його впливу на підприємство, постійно моніторити ситуацію на ринку для виявлення загроз економічній діяльності підприємства та вигіднішого використання внутрішнього потенціалу підприємства для подальшого отримання прибутку та розвитку підприємства.

Стабільний розвиток роздрібно-торговельного підприємства забезпечується раціональністю, повнотою та стійкістю асортименту товарів. Зростання товарообороту та швидкість реалізації в торговельних підприємствах значною мірою залежить від широти, структури та глибини асортименту. Якщо на підприємстві відсутні потрібні товари, їх асортимент не відповідає запитам споживачів, він вузький і нестабільний, то виникає незадоволення споживачів, що у свою чергу негативно впливає на ефективність діяльності підприємства та породжує загрози його економічній безпеці.

Забезпечення економічної безпеки товарної складової полягає в аналізі товарного ринку та інформації щодо реалізації продукції конкурентами, оцінці резервів підвищення конкурентоспроможності

товарів, розробці стратегії формування асортименту на основі виваженої асортиментної політики торговельного підприємства, прогнозі потреб у товарній продукції, контролі рівня запасів на підприємстві, установленні відповідності товарів вимогам ринку, оцінці товарів відповідно до стандартів, норм і нормативів. Доцільно погодитися з науковцями, які пропонують у своїх дослідженнях щодо економічної безпеки роздрібного торговельного підприємства виокремлювати товарну складову, адже вона забезпечує рентабельність торгівлі [8].

За стрімкого зростання глобальної конкуренції, заснованої на створенні наукомістких продуктів, інтелектуально-кадрова безпека стає ключовим ресурсом розвитку суб'єкта господарювання [9]. Ефективне її використання за таких умов є найважливішою конкурентною перевагою роздрібних торговельних підприємств. Склад кадрів, інтелект і професіоналізм значною мірою впливають на економічну безпеку підприємства, тому доцільним є виокремлення та дослідження інтелектуально-кадрової складової в системі економічної безпеки підприємства. Із метою виявлення її впливу на рівень економічної безпеки підприємства, виокремлюють два тісно взаємозв'язані й водночас самостійні напрями.

Перший напрям, спрямований на розвиток інтелектуального потенціалу підприємства за рахунок матеріальних і людських ресурсів, збереження прав на інтелектуальну власність або її використання (патентів, ліцензій, інших прав на інтелектуальну власність) та поповнення знань і професійного досвіду працівників підприємства. Також зазначимо, що носіями інтелектуального потенціалу підприємства є працівники високого інтелектуально-кваліфікаційного рівня.

Другий напрям спрямований на роботу з персоналом підприємства, адже співробітники впливають на всі аспекти життєдіяльності підприємства, вони невід'ємно пов'язані з його ефективною діяльністю.

На підприємствах та серед науковців існує поняття «кадрова безпека». Воно визначається як комплекс дій та взаємовідношень персоналу, за якого відбувається ефективне економічне функціонування підприємства, його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім впливам і загрозам, пов'язаним із персоналом, діагностика та прогнозування впливу персоналу на показники роботи, його інтелектуальний потенціал і трудові відносини загалом. Кадрова безпека

є синтетичною категорією економічної теорії, теорії управління персоналом, економіки праці, соціології, політології [10].

Кадрова складова спрямована на забезпечення кваліфікації кадрів, підвищення їх освітнього рівня, організацію ефективної системи управління персоналом, забезпечення їх мотивації та оплати праці, підвищення винахідницької та раціоналізаторської активності кадрів, а також раціональне використання трудового потенціалу підприємства.

З огляду на специфіку праці в роздрібній торгівлі (безпосередній контакт зі споживачем) та прямий вплив персоналу на обсяги товарообороту та прибутковість підприємства (грунтуючись на якісній консультації продавців-консультантів та їх вмінні спілкуватися, споживач приймає рішення щодо здійснення купівлі) значущим для кадрової складової економічної безпеки торговельного підприємства є забезпечення якості персоналу. Саме наявність на підприємстві роздрібно торгівлі висококваліфікованого персоналу є одним із головних факторів, що зумовлює темпи розвитку підприємства, зростання його конкурентних переваг, якість обслуговування покупців і задоволення їх попиту, зростання ефективності діяльності підприємства в цілому.

Техніко-технологічна безпека підприємства торгівлі полягає у підтриманні належного рівня техніки, відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найкращим світовим аналогам за оптимізації витрат, що кардинально впливає на ефективність господарської діяльності підприємства та перспективи його розвитку. Забезпечення економічної безпеки підприємств у розрізі цієї складової полягає у створенні системи забезпечення доступу до нової техніки та прогресивних технологій, яка полягатиме у створенні умов і виділенні коштів на своєчасне технічне переоснащення підприємств та на проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт [11].

Технологічний процес на роздрібних мережевих підприємствах торгівлі є частиною торговельного процесу і являє собою сукупність взаємопов'язаних послідовних операцій, за допомогою яких здійснюється процес доведення товарів з високою якістю до кінцевих споживачів з найменшими витратами праці і високим рівнем торговельного обслуговування. У цьому випадку технологічною операцією є частина технологічного процесу, що виконується працівниками за допомогою сукупності способів і прийомів [12].

Торгово-технологічний процес на роздрібному підприємстві торгівлі можна поділити на три основні частини: операції з товарами до пропозиції їх покупцям; операції безпосереднього обслуговування покупців; додаткові операції з післяпродажного обслуговування покупців. Відповідно до цього окремо розглядаються й технологічні операції роздрібного підприємства. До першої частини операцій включаються транспортування товарів до місця призначення, розвантаження, приймання їх за кількістю та якістю зберігання, підготовка до продажу. Відповідно, до другої частини включаються операції з продажу товарів та якісного обслуговування покупців із використанням новітнього обладнання торгових залів, реєстраторів розрахункових операцій, електронно-касових апаратів та інших технологій. Третя частина включає надання додаткового обслуговування після продажу товарів, що включає завантаження та розвантаження товару, централізовану доставку, транспортування і, залежно від виду товару, розпакування, установку та надання гарантійного обслуговування. Зазначимо, що наявність розширеного технологічного процесу на підприємствах роздрібної торгівлі зумовлює доцільність виділення техніко-технологічної складової у функціональній структурі економічної безпеки роздрібних підприємств торгівлі.

Політико-правова безпека підприємства – це захист від надмірного податкового тиску, нестабільного законодавства, неефективної роботи юридичного відділу підприємства. Вона визначає середовище, у якому функціонують підприємства, а також «правила гри для них» [13]. Сутність політико-правової складової економічної безпеки роздрібних підприємств торгівлі полягає в правовому забезпеченні діяльності підприємства, підтримці підприємством чинного законодавства, наданні правової захищеності всіх аспектів його діяльності. Політико-правова складова залежить від правомірної співпраці з владою та контрагентами, дотримання підприємством усіх нормативно-правових документів, що регулюють його діяльність.

За останні роки в Україні ухвалено цілу низку законів та інших нормативно-правових документів, якими визначена роль держави в регулюванні торговельної діяльності, сфери послуг, системи захисту прав споживачів. Одним із факторів поліпшення забезпечення послугами, покращення торговельного обслуговування, запобігання

різного роду порушенням і зловживанням є цілеспрямована контрольованість і регламентація торговельної діяльності та сфери послуг [14]. Зазначимо, що в країні все більше виявляється необхідність і дієвість регулятивних державних функцій та вдосконалення нормативно-правової бази у сфері торгівлі, що сприятиме гарантуванню економічної безпеки й безпеки діяльності торговельних підприємств загалом. Також законодавство та нормативно-правові норми є одним із елементів вирішення політико-правових проблем інвесторів і тим самим створення сприятливого інвестиційного клімату в торгівлі, адже інвестиційна діяльність підприємства є умовою його успішного функціонування, забезпечує його зростання та розвиток.

Економічна безпека роздрібних підприємств торгівлі піддається постійному впливу органів державного регулювання, що заздалегідь зорієнтовані на здійснення функцій організації, координації та контролю за діяльністю всіх суб'єктів господарювання [15]. Такими органами є реєстраційні служби, органи оподаткування, органи суду, органи контролю за цінами, органи управління у сфері стандартизації, державні та громадські організації із захисту прав споживачів а також органи санітарно-епідеміологічного та ветеринарного контролю. Безумовно, роздрібним і торговельним підприємствам слід співпрацювати з усіма органами державного регулювання щодо забезпечення та гарантування економічної безпеки.

Щодо забезпечення економічної безпеки в розрізі політико-правової складової на рівні торговельного підприємства, то дієвою має стати правильно організована робота юридичного відділу, що сприятиме забезпеченню діяльності підприємства та допоможе підвищити рівень політико-правової безпеки, основними загрозами для якої є політичні кризи та військові дії, нестабільна нормативно-правова база, порушення норм законодавства, розголошення комерційної таємниці, порушення норм патентного права та отримання незаконних прибутків.

Сутність інформаційної складової економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлі полягає в здійсненні інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства. Процес забезпечення інформаційної складової системи економічної безпеки роздрібною підприємства торгівлі полягає у виконанні визначених функцій інформаційно-аналітичного підрозділу, які складаються з трьох етапів: збору інформації (інформації щодо всіх видів ринків, політичної

інформації, інформації щодо змін в економіці, корисної науково-технічної інформації); аналізу отриманої інформації (систематизації інформації та безперервності надходження, всебічного характеру аналітичних процесів на підприємстві); оцінювання економічної безпеки з подальшими пропозиціями та рекомендаціями щодо підвищення її рівня.

Ураховуючи те, що на підприємство постійно надходить значна кількість інформації, що різниться джерелами формування (виникнення), необхідно відокремлювати її за такими групами: відкрита офіційна інформація; вірогідна нетаємна інформація, що одержується через неформальні контакти працівників фірми з носіями такої інформації; таємна інформація [16].

На практиці складову економічної безпеки підприємства розглядають як захист від несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації, попередження її відтоку, який забезпечують інформаційно-аналітичні служби і керівники підприємства. Також слід відзначити, що для прийняття будь-яких рішень, керівники і менеджери на роздрібних підприємствах торгівлі мають опрацювати великі масиви інформації, а компетентність керівників залежить не стільки від минулого досвіду, скільки від володіння достатньою кількістю інформації про мінливу ситуацію й уміння нею скористатися.

Інформаційне забезпечення є однією з умов зростання конкурентоспроможності торговельного підприємства. Найбільш актуальним стає питання інформаційного забезпечення процесу управління, що полягає в збиранні й обробці інформації, яка необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Отже, забезпечення інформаційної складової економічної безпеки роздрібного підприємства є важливим, одним із першочергових завдань, що стають перед керівниками торговельних підприємств.

Наявність функціональних складових економічної безпеки роздрібних підприємств торгівлі сприяє досягненню функціональних цілей економічної безпеки. Основними функціональними цілями економічної безпеки роздрібних підприємств можна вважати: забезпечення ефективної роботи підприємства, фінансової та економічної стабільності; дослідження ринкової та інтерфейсної складової економічної безпеки підприємства (обґрунтування безпечності вибору партнерів, клієнтів та співробітників); забезпечення конкурентоспроможного асортименту товарів; забезпечення технологічного потенціалу та технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності підприємства; підвищення рівня кваліфікації персоналу підприємства й розвиток його інтелектуального

потенціалу; висока ефективність роботи менеджменту підприємства, оптимальність і ефективність його організаційної структури; забезпечення правової захищеності діяльності підприємства; гарантування й забезпечення безпеки персоналу підприємств, капіталу, майна й комерційних інтересів; захист і розвиток інформаційного середовища підприємства, забезпечення захисту конфіденційної інформації, збереження комерційної таємниці.

Забезпечення й гарантування економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлю відповідно до функціональних цілей і складових охоплює всі сфери діяльності підприємства й надає йому можливість стійкого функціонування на ринку, ефективної господарської діяльності, конкурентоспроможності та розвитку.

Висновки. Отже, для підприємств роздрібною торгівлю виділяють сім функціональних складових економічної безпеки, а саме: фінансову, ринкову, товарну, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну. Ці функціональні складові, що відрізняються за змістом, є напрямками забезпечення економічної безпеки торговельного підприємства.

Гарантування та забезпечення економічної безпеки в розрізі складових – більш дієвий засіб у підтримці рівня економічної безпеки торговельного підприємства, який забезпечує його стабільне функціонування, досягнення цілей і розвиток в майбутньому за мінімізації загроз зовнішнього та внутрішнього середовища.

Визначення чинників і джерел загроз економічної безпеки підприємств роздрібною торгівлю, а також установа пріоритетності та частки кожної зі складових у забезпеченні економічної безпеки стане завданням наших подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
2. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк [та ін.]. – [5-те вид., перероб. та доп.]. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с.
3. Живко З. Б. Методологія управління економічною безпекою підприємства : монографія / З. Б. Живко. – Львів : Ліга-Прес, 2013. – С. 474.
4. Мізюк Б. М. Економічна безпека підприємств ритейлу: оцінювання та механізм забезпечення : монографія / Б. М. Мізюк, В. І. Ящук, Л. В. Ноздріна. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2012. – С. 256.

5. Кудря І. В. Організація управління фінансовою безпекою підприємств / І. В. Кудря // Вчені записки Університету «КРОК»; Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – К., 2009. – Вип. 20. – С. 81–88.
6. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Н. Й. Реверчук . – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 196 с.
7. Белоус Н. Д. Теоретичне узагальнення складових та факторів формування економічної безпеки підприємств /Н.Д. Белоус // Збірник наук. праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – №1(56), Т.3. – С. 73-83.
8. Васильців Т. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Васильців. – Львів : Арал, 2008. – С. 384.
9. Мандрик О. Я. Інтелектуально-кадрова безпека торговельного підприємства та її місце в забезпеченні його розвитку/ О.Я. Мандрик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20 (14). – С. 214-218.
10. Parkhomenko-Kutsevil A. Кадрова безпека як складова частина економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / А. Parkhomenko-Kutsevil. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream>.
11. Руда. О. Організація економічної безпеки в контексті активізації розвитку товаровиробництва / О. Руда, Л. Малюта // Галицький економічний вісник (економіка та управління національним господарством та суб'єктами господарювання). – 2012. – № 3 (36). – С. 35–42.
12. Мізюк Б. М. Економічна безпека підприємств ритейлу: оцінювання та механізм забезпечення : монографія / Б. М. Мізюк, В. І. Ящук, Л. В. Ноздріна. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2012. – С. 256.
13. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко [та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
14. Організація торгівлі : підручник / В. В.Апопій, І. П.Мішук, В. М. Ребицький [та ін.]. /– К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 616.
15. Хомів О. В. Державне регулювання економічної безпеки роздрібних торговельних підприємств / О. В. Хомів // наук. вісн. Львівського держ. ун-ту внутр. справ. Серія Економічна. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. Вип. 2 – С. 435.
16. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія / С. М. Шкарлет. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2007. – С. 436.
17. Чорна М. В. Основні підходи до визначення сутності поняття «Економічна безпека підприємства»/ М. В. Чорна, І. В. Пірятінська // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наук. праць. Випуск 259 : Том V. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – С.1156–1161.